

مددک شهری

شماره ۳۴ بهار ۱۳۹۳

No.34 Spring 2014

۲۷-۴۰

زمان پذیرش نهایی: ۱۳۹۲/۲/۶

زمان دریافت مقاله: ۱۳۹۱/۴/۳

مقایسه تطبیقی سرزندگی شهری در محلات مجیدیه جنوبی و سعادتآباد تهران

غلامرضا لطیفی - دانشیار برنامه‌ریزی شهری دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

محمود جمعه‌پور - دانشیار برنامه‌ریزی شهری دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

سلیمه گریوانی* - دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

A comparative study of urban livability in neighborhoods; case study: southern Majidieh and SaadatAbad, Tehran, Iran.

Abstract

Urban planning goal is improve the quality of life and is making "good city to live". Achieving this goal is possible by understanding the operative factors. Urban planning with neighborhood oriented planning and use of different experts, can provide context for creating residential environment. So in this paper, first, factors of neighborhood livability is detected and. then the livability of two neighborhoods of Tehran is compared. By reviewing the different studies around the world, operative factors and criteria was extracted and base on that, a questionnaire was prepared and field survey were done to fill the questionnaire sheets by peoples in Majidieh and SaadatAbad. Extracted data from questionnaire sheets were compared by paired comparison and were weighted with Analytical Hierarchy Process (AHP) technique. The study shows that Environmental quality is the foremost factor for improving the neighborhood livability. Then access to local facilities especially leisure public spaces and social security have the greatest impact on the livability in neighborhoods. The main research hypothesis test shows SaadatAbad is more livable than Southern Majidieh, because of the environmental quality and reasonable access to local facilities.

Key words: urban livability, comparative study, neighborhood, Majidieh, SaadatAbad, Tehran.

چکیده

برنامه‌ریزی شهری به دنبال ارتقای کیفیت زندگی ساکنان شهر و ساختن شهری مناسب برای زندگی (سرزندگی) است. راه دستیابی به این مهم از طریق شناخت بهتر موضوع و عوامل موثر بر آن امکان‌پذیر است. بنابراین در این تحقیق عوامل موثر بر سرزندگی شهری بررسی شده، به بررسی و تبیین تفاوت آن در محلات مختلف پرداخته شده است. روش تحقیق مبتنی بر پیمایش میدانی و نظرسنجی از کارشناسان و استادی دانشگاه است. بنابران تعداد ۳۸۴ پرسشنامه در سطح محلات مجیدیه جنوبی و سعادتآباد تهران توزیع شده، سپس معیارها و زیرمعیارهای مورد نظر تحقیق در قالب فرایند تحلیل سلسه مراتبی و توسط استادی دانشگاه وزن دهنده شدن. تحلیل داده‌ها با ادغام داده‌های گردآوری شده است. نتایج تحقیق حاکی از آن است که مطلوبیت کیفیت محیط در درجه اول اهمیت است. سپس به ترتیب دسترسی به خدمات محلی (به خصوص گذران اوقات فراغت) و امنیت شهری بیشترین تاثیر را در سرزندگی محله دارند. نتیجه آزمون فرضیه اصلی تحقیق نیز نشان می‌دهد محله سعادتآباد سرزندگه‌تر از مجیدیه جنوبی است که به دلیل مطلوبیت نسبی کیفیت محیط و دسترسی مناسب به خدمات محلی در این محله است. تفاوت دو محله به لحاظ معیار پویایی اجتماعی معنادار نمی‌باشد.

واژگان کلیدی: سرزندگی شهری، مقایسه تطبیقی، محله، مجیدیه، سعادتآباد، تهران.

* نویسنده مسئول مکاتبات، شماره تماس: ۰۹۳۷۱۸۱۷۷۱۰؛ رایانامه: gerivani_s@yahoo.com

این مقاله برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد نگارنده سوم در رشته برنامه‌ریزی شهری دانشگاه علامه طباطبائی می‌باشد.

مقدمه

شهرهای جدید و با رویکردهای متفاوتی انجام شده است؛ گاهی رویکرد به سرزنشیگی توجه به ابعاد اکولوژیک شهر بوده، گاهی مسائل اقتصادی و کالبدی مورد توجه قرار گرفته و گاهی مسائل کالبدی شهر دلیلی بر افول سرزنشیگی شهر قلمداد گردیده است. اما باید اذعان داشت شهر فراتر از تمام این ابعاد، مکانی اجتماعی است و بعد اجتماعی قوی تری دارد. از آن گذشته باید بررسی کرد که در شهری که سالیان دراز محل سکونت بوده و گذشته‌ای درخشنan از سرزنشیگی شهر وندانش را به یادگار دارد، چرا امروزه باید این گونه کسل و ملال آور باشد؟ بنابراین در این پژوهش به دنبال بررسی معیارهای موثر بر سرزنشیگی محله، به شناسایی دلایل افول سرزنشیگی پرداخته و راهکارهایی برای تقویت سرزنشیگی شهری ارائه خواهد شد.

ضرورت و اهمیت موضوع

یکی از چالش‌های پیش روی هزاره سوم در راه رسیدن به زندگی پایدار شهری، ساختن شهری مناسب برای زندگی است (هال و اویریخ، ۱۳۸۸، ص ۴۷). سرزنشیگی بحث جدیدی نیست و همگام با ظهور شهر و اجتماعات محلی گوناگون مطرح بوده است اما بروز تبعات ناشی از عدم توجه به مباحث کیفی در شهرسازی، ضرورت توجه به این موضوع را پیش آشکار می‌سازد. در واقع در ادبیات شهرسازی، سرزنشیگی از جمله کیفیت‌های مطلوب زندگی قلمداد می‌گردد که در همبستگی اجتماعی شهر وندان نقش بسزایی دارد (گلکار، بی‌تا). در زندگی روزمره نیز گاه‌آن به نظر می‌آید توسعه سریع شهرنشینی تنشی‌های زیادی به زندگی شهر وندان امروزی وارد کرده است. این تنشی‌ها و فشارها موجب کاهش سرزنشیگی در شهرها شده است. به گونه‌ای که ایجاد سرزنشیگی شهری را می‌توان به مثاله آرمان‌ها و اهداف اصلی در بسیاری از استناد و چشم اندازهای توسعه شهری مشاهده نمود. بنابراین امروزه به دلایل گوناگون، تأمین نشاط و سرزنشیگی شهری به یکی از دغدغه‌های اصلی نظام مدیریت شهری به ویژه در کشورهای در حال توسعه شده است.

افزایش کیفیت سرزنشیگی و تشویق مردم به حضور بیشتر

هدف نهایی برنامه‌ریزی شهری تامین شرایط مناسب زندگی در شهر و محیط‌های مسکونی است. این مهم رابطه نزدیکی با مفهوم سرزنشیگی و قابل زندگی بودن شهر دارد. شهری که زمینه سکونت افراد است، بایستی دعوت‌کننده بوده و محیطی پرشور ایجاد کند. از این رو برنامه‌ریزان و طراحان شهری در پی راهی هستند تا این حس فراموش شده در شهرهارا احیا کنند. در این تحقیق با شناسایی عوامل موثر بر سرزنشیگی در محلات شهری، به دنبال تبیین تفاوت در ماهیت موضوع سرزنشیگی میان محلات است.

بیان مسئله

شهر خلوت، شهر با نشاط و شلوغ از حضور مردم هر کدام نشانه و پیامی را می‌رسانند. حرکت مردم در میان ساختمان‌ها، همراه با شادی و تحرک، حکایت از جریان زندگی و شادی مردمان شهر دارد. اما در این میان آنچه مهم است به چه میزان احساس می‌شود که شهر از شهر وندانش برای حضور در مکان‌های آن دعوت می‌کند یا به عبارتی شهر تا چه حد از معیارهای سرزنشیگی را در خود دارد؟ در این میان محلات شهری به عنوان کوچک‌ترین جزو ساخت شهر، مورد توجه شهرسازان می‌باشد. چنانچه امروزه با گذر از فضاهای شهری و عبور از محلات گوناگون آن که بازتابی از چگونگی زندگی شهر وندان هستند، احساس خمودگی، عدم نشاط و سرزنشیگی اجتماعی را می‌توان مشاهده نمود و دیگر به مانند سابق ساکنان محلات در محلی گردهم نیامده و تعاملات اجتماعی که مستلزم حضور در عرصه همگانی بوده به طور چشمگیری رنگ باخته‌اند، به گونه‌ای که نقش فضای شهری محدود به ایجاد کننده رفت و آمد بین محل کار و زندگی و تفریح شده است و محلات شهری آن گونه که باید به خوبی نقش خود را در همبستگی اجتماعی و تقویت تعاملات اجتماعی شهر وندان ایفا نمی‌کنند؛ لذا از جمله مسائل کنونی در شهرها، افول سرزنشیگی و کاهش تعاملات اجتماعی شهر وندان می‌باشد. در ارتباط با این مسئله مطالعات در مقیاس‌های گوناگونی از فضای شهری مانند خیابان تا

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۴ بهار ۱۳۹۳
No.34 Spring 2014

میر شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۴ بهار ۱۳۹۳
No.34 Spring 2014

۲۹

آن گونه که از مطالعات پیشین بر می‌آید، رویکرد این مطالعات در حوزه‌ی فضاهای عمومی بوده و با توجه به معیارهای فعالیت و عملکردی این فضاهای مورد مطالعه قرار گرفته است. به نظر می‌رسد توجه به موضوع سرزندگی و قابلیت زندگی بدون درنظرگرفتن معیارهای

در فضاهای شهری موجب بهبود و ارتقای آن‌ها و شهر خواهد شد و بر سلامت اجتماعی شهروندان نیز موثر است؛ به گونه‌ای که از طریق تقویت سرزندگی می‌توان حس تعلق به مکان را در شهروندان افزایش داده و از حضور مردم در فضاهای شهری به نحو مطلوبی درجهت تحقق اهداف بلندمدت شهر استفاده نمود. بنابراین ضرورت تقویت سرزندگی فضاهای شهری به عنوان یکی از مهم‌ترین پارادایم‌های مطرح در حوزه شهرسازی ظاهر می‌گردد (پاکزاد، ۱۳۸۸). داشت شهرسازی به واسطه خصلت‌کیفیت‌گرا، میان‌رشته‌ای و اساساً بنابه فلسفه وجودی خود می‌تواند چارچوب لازم را برای همکاری و هماهنگی متخصصین حوزه‌های مختلف فراهم کرده و به آفرینش محیط‌های سرزنده کمک‌کند.

هدف اصلی این پژوهش بررسی سرزندگی شهری و شناسایی عوامل موثر در دو محله از دو بافت متفاوت شهری در تهران می‌باشد. از روش مطالعه موردي و مشاهده میدانی در محله مجیدیه جنوبی (واقع در منطقه ۷ شهرداری) و محله سعادت‌آباد (واقع در منطقه ۲ شهرداری) استفاده خواهد شد. سوالات تحقیق عبارتند از:

۱. چه عواملی در سرزندگی محله موثرند؟

۲. از میان دو محله مورد مطالعه کدام یک سرزنده‌تر است؟

پیشینه پژوهش

در پژوهشی که سعیدی رضوانی و خستو (۱۳۸۹) درجهت شناسایی عوامل موثر بر سرزندگی فضاهای شهری انجام داده‌اند، تلاش بر این بوده که با توجه به اهمیت فعالیت خرید و هم چنین نقش پیاده روی در کیفیت زندگی شهر ونلان در قالب مفهومی تحت عنوان مرکز خرید پیاده، ارتباط میان فعالیت خرید، ایمنی و سرزندگی مورد آزمون قرار داده شود. با بررسی نمونه موردي (خیابان ستارخان، تهران) که به لحاظ تجاری، قوی و در عین حال از سرزندگی کافی برخوردار نمی‌باشد، نتیجه بر می‌باشد (Jalaladdini & Oktay, 2011:664-674).

لوبز^۳ و دیگران (۲۰۱۲) به بررسی و ارزیابی به کارگیری مدل تحلیل هم‌پوشانی داده‌ها در ارزیابی میزان سرزندگی شهری پرداخته و به ویژه به ارزیابی میزان تأثیر فضای سبز بر سرزندگی شهری و نتایج آن اشاره می‌دارد. وی در این تحقیق شهرهای اروپایی را ملاک عمل قرار داده و نشان می‌دهد فضای سبز در ارتقای سرزندگی شهری و کیفیت زندگی موثر بوده و همچنین کاربرد این مدل رادر ارزیابی سرزندگی شهری مناسب قلمداد نموده و برای مطالعات دیگر می‌تواند روش مناسبی باشد (16-17).

(Nogueira Lopes & et al, 2012:1)

1. Jalaladdini
2. Oktay

3. Lopes

از جمله نظریه پردازان حیطه مسائل اجتماعی می‌توان به نظریات جین جیکوبز، جان مونتگومری، علی مدنی پور و یان گل اشاره نمود. جان مونتگومری سرزندگی^۴ را در کنار تنوع از اجزای اصلی سازنده فعالیت در یک فضای شهری برشمرده و معتقد است سرزندگی موجب تمایز مناطق موفق شهری از یکدیگر می‌شود. وی سرزندگی را به تعداد افراد در خیابان (حجم تردد عابر پیاده) در طی تمام طول روز و شب، استفاده از خدمات، تعداد رخدادهای فرهنگی و مراسم طی سال، حضور فعالیت‌های زندگی در خیابان و به طورکلی احساس زندگی بودن مکان وابسته می‌داند (Montgomery, 1998:97).

همچنین طبق دیدگاه جین جیکوبز، سرزندگی فضاهای عمومی، محله و شهر حاصل مجموعه‌ای از برخوردها و تماس‌های عمومی است که معمولاً نیز خود به خودی بوده و حس شخصیت جمعی را در ساکنان برمی‌انگیزد. به گونه‌ای که وی تنوع کالبد، کاربری‌ها، کارکرد و فعالیت‌ها را شروط اصلی سرزندگی شهری برمی‌شمرد (جیکوبز، ۱۳۸۸). لذا با این دید شهرسازی کنونی راجزگران‌آمیده و حذف عنصر خیابان از محله و شهر و درنتیجه حذف نقش اجتماعی و اقتصادی آن‌ها را مورد سرزنش قرار می‌دهد (شوای، ۱۳۸۸).

شهر سرزنه از دید یان گل^۵ شهری است که فضاهای عمومی در آن دارای عملکرد و کارایی هستند چراکه این فضاهای بیرونی دعوت‌کننده بوده و به آسانی قابل استفاده هستند (گل، ۱۳۸۷، ص ۲۴). همچنین وی در نوشتاری دیگر (۲۰۱۰) با در نظر گرفتن اجزای شهر سرزنه، معتقد است شهر سرزنه نیاز به ساختمان‌های فشرده، تراکم، همسایگی و سکونت دارد. اما آنچه بیشتر اهمیت دارد، ترکیب دو عامل فضا و مردم است که دعوت کننده مردم است و دیگری مردمی که استفاده کننده از این فضاهای هستند (معینی، ۱۳۹۰، ص ۲۰۲). علی مدنی پور نیز بیان می‌کند ایجاد فضای عمومی به تنها یکی نمی‌تواند یک اجتماع منسجم محلی سرزنه تشکیل دهد، بلکه در این میان آن چه مهم است توجه به ساکنان و تقویت روحیه جمع گرایی است که تأثیرگذار می‌باشد.

4. Donald Appleyard
5. Livability

اجتماعی و چگونگی جریان زندگی در شهر یا محلات شهری بوده است. این مهم در قالب محلات شهری که زندگی و حیات اجتماعی معنا یافته و القاکننده همبستگی‌های اجتماعی به شهر، در کنارهم بودن و حس زندگی در محیط مسکونی هستند بیش از پیش نمود می‌یابد. خلاً موجود در این مطالعات در توجه به عنصر برنامه‌ریزی شهری بوده که جامع‌تر و کامل‌تر از طراحی شهری به مسئله شهری پردازد.

مبانی نظری سرزندگی شهری

در ارتباط با سرزندگی شهری نظریاتی که خاص این موضوع مطرح شده باشد وجود ندارد تنها می‌توان نظریات مطرح شده را با در نظر گرفتن معیارهای خلق سرزندگی شهری، در دو قالب فکری دسته بندی نمود: نظریات مرتبط با کیفیت محیط و نظریات اجتماعی. کیفیت محیط و محیط مسکونی ارتباط مستقیمی با عوامل قابلیت مطلوب زندگی دارد. در این رابطه، عدالت، معیارهای بیولوژیکی و زیستمحیطی مدنظر قرار دارد، همانطور که کوین لینچ (1981) سرزندگی را به مفهوم امکان بقای زیست‌شناختی و جامعه شناسی انسان در محیط شهر تعریف نموده و آن را به عنوان یک معیار کلیدی در حصول کیفیت مناسب طراحی شهری و به تبع ارتقای کیفیت زندگی برمی‌شمرد (لینچ، ۱۳۷۶). دانلد اپلیارد^۶ (۱۹۸۲) در تعریف سرزندگی یا قابل زندگی بودن شهر^۷ بیان می‌کند شهر باید جایی باشد که افراد بتوانند در محیطی ایمن (به ویژه برای کودکان)، آسایش و سلامتی، به دور از تراکم جمعیت، آلودگی‌های صوتی و هوایزنگی کنند (پاکزاد، ۱۳۸۸، ص ۱۵۶). همچنین بنا بر نظر اپلیارد و لینچ، آمد و شد در محله‌ها عاملی مزاحم برای «قابل زندگی بودن» است و کیفیت زندگی را در محله‌ها پایین می‌آورد (پاکزاد، ۱۳۸۸، ص ۱۶۱). بنابراین محله خوب و پایدار و در عین حال محله سرزنه، سکونتگاهی است که سلامت و بهزیستی ساکنین و بقای موجودات زندگ در آن تأمین باشد (چپ من، ۱۳۸۴، ص ۱۵۸، لینچ، ۱۳۷۶، ص ۱۵۵).

6. Vitality
7. Jan Gehl

(رادجهانبانی و پرتوی، ۱۳۹۰، ص ۳۱ و ۲۱-۲۱: ۱۹۸۴). مسایل زیستی و بیولوژیک نیز در دستیابی به شهری قابل زندگی حائز اهمیت است (لينج، ۱۳۷۶).

در مطالعه‌ای برای تدوین متداول‌تری بررسی سرزندگی شهری^۹ توسط فرانکو بیانچینی^{۱۰} و چارلز لندری^{۱۱} (۱۹۹۴) گوناگونی، دسترسی، ایمنی، هویت و قابلیت تشخیص، نوآوری و خلاقیت، پیوند، قابلیت رقابت، ظرفیت سازمانی به عنوان شاخص‌های شهر سازنده^{۱۲} برشمرده‌اند (Bianchini & Landry, 1994: 43-53).

بر شمرده‌اند (ORUC & G0R0TL0OLU, 2008: 97-117)

(Demet). (مدنی پور، ۱۳۸۷، ص ۱۹۰-۱۶۲). در واقع، محیط شهر یا محله از یک طرف و حس سرزندگی مردم از طرف دیگر تعریف‌کننده سرزندگی آن می‌باشد. یکی از اثرگذارترین معیارهای اجتماعی در سرزندگی محیط اجتماعی و ترغیب بیشتر در محیط شهری امنیت شهری است. جین جیکوبز در مطالعه خود بر محیط‌های مسکونی، نظارت ساکنان بر فعالیت‌ها و رفت و آمد ها را عاملی کلیدی در تامین امنیت شهری محلات و در نتیجه سرزندگی آن می‌داند (جین جیکوبز، ۱۳۸۸). ساختار فضایی محلات و محیط‌های مسکونی نیز می‌تواند محیط زندگی را زنده و دوست‌داشت‌نمایی کند. به گونه‌ای که لنگ^{۱۳} اشاره دارد محدوده‌های کالبدی، مکان و ویژگی خیابان‌ها، چگونگی ارتباط خانه‌ها و ساختمان‌ها با خیابان، موقعیت و گونه‌ی فضاهای خدماتی عناصری هستند که می‌توانند در عین تامین نیاز ساکنان، برای ارتقای زنده بودن محله طراحی شوند (لنگ، ۱۳۸۱، ص ۲۰۰).

بنابراین می‌توان از جمله عوامل موثر در ایجاد سرزندگی در محله را وجود فضاهای عمومی مناسب، برقراری سطحی از شلوغی و جنب‌وجوش‌های اجتماعی مثبت و سازنده، امنیت مطلوب محیط و دسترس پذیر بودن خدمات محلی دانست که با تشویق بیشتر افراد به حضور در عرصه‌های شهری موجب سرزندگی آن‌ها می‌شوند.

چارچوب نظری

سرزندگی شهری موضوعی میان رشته‌ای است و عوامل گوناگونی بر احساس سرزندگی افراد در جامعه، سرزندگی محیط شهری و آشکار شدن نمودهای سرزندگی در کالبد فضاهای شهری موثرند. با توجه به هدف تحقیق که شناسایی این عوامل است، تلفیقی از نظریات با دیدگاه‌های گوناگون اجتماعی، محیطی و بعض‌اکارکردی مورد استفاده قرار گرفته است.

۱. «نظریات اجتماعی»: تلفیقی از نظریات جیکوبز، گل و مدنی پور که بیانگر تاثیر فعالیت‌های اجتماعی و حضور افراد در محیط شهری و سطح روابط افراد با یکدیگر

معرفی عوامل موثر بر سرزندگی شهری

با افزایش قابلیت زندگی خیابانهای شهری می‌توان محیطی مطلوب تر برای زندگی و فعالیت شهر و ندان ایجاد نمود. از جمله معیارهای اصلی در سرزندگی خیابان‌ها و سایر فضاهای عمومی می‌توان به تنوع فعالیت‌ها، کارکردها و کالبد آن‌ها اشاره نموده و عامل امنیت شهری را نیز باید جزو جدایی ناپذیر سرزندگی دانست (موتنگومری (۱۹۹۸)، جیکوبز (۱۳۸۸)، پاکزاد (۱۳۸۶) و پامیر (۱۳۸۹)). خیابان‌های سرزنده نیز ارتباط تنگاتنگی با پیاده محوری آن‌ها و در نتیجه محلات شهری دارد (جیکوبز (۱۳۸۸)، پامیر (۱۳۸۹)، سعیدی رضوانی و خستو (۱۳۸۹)). وجود فضاهای عمومی نیز با میزان جذابیت خود و اثرگذاری بر ذهن انسان می‌تواند سرزندگی محله را تامین کند. (چپ من، ۱۳۸۴، ص ۱۵۸؛ و لینج، ۱۳۷۶، ص ۱۵۵ و عزیزی، ۱۳۸۵، ص ۳۸).

سرزندگی به عنوان مولفه‌های ذهنی کیفیت محیط، مشتمل بر نشاط و سرزندگی ساکنان، سرزندگی فعالیت‌ها و مغازه‌ها و سرزندگی حرکت افراد پیاده است

- 8. Jan Lang
- 9. Urban viability and vitality
- 10. Franco Bianchini

- 11. Charls Landry
- 12. Creative city

جدول ۱. معیارهای موثر بر سرزندگی شهری از دیدگاه صاحب‌نظران؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق.

معیارهای سرزندگی	سال	مقیاس	صاحب نظر
مواجه			
کوین لینج عملکرد بیولوژیکی مطلوب بقا (ایجاد یک محیط حیاتی و یک بستر)	۱۹۸۱	شهر سلامتی	کوین لینج
فرانکو داده‌های زمینه گوناگونی دسترسی ایمنی هویت و قابلیت تشخیص نوآوری و خلاقیت پیوند و... قابلیت رقابت ظرفیت سازمانی	۱۹۹۴	شهر	فرانکو بیانچینی و چارلز لندری
دیوید چپ تنوع جاذبه‌ها قابلیت دسترسی و اتصال‌ها آسایش	۱۹۹۶	شهر	دیوید چپ من
جان مونتگومری میزان تنوع در کاربری‌های اصلی شامل مسکن نسبت حضور فعالیت‌های تجاری مستقل و محلی به خصوص مغازه‌ها الگوی ساعت کار و به خصوص وجود فعالیت‌های پرتحرک هنگام غروب و شب هنگام وجود بازارهای موقت و تعیین ابعاد و اندازه و نوع فعالیت‌های مناسب در این بازارها عرضه خدمات با قیمت‌ها و کیفیت‌های متفاوت از طریق مکان‌های اجتماعی فرهنگی گوناگون	۱۹۹۸	فضاهای عمومی	جان مونتگومری
اشکال مختلف کاربری‌های مختلط مشوq سرمایه گذاری‌های کوچک پیش‌بینی تأمین بنها و فضاهای ساخته شده در اندازه‌ها و قیمت‌های مختلف وجود ساختمان‌ها با سبک‌ها و طرح‌های مختلف وجود نماهای فعال شهری و زندگی فعال شهری	۱۳۸۶	فضاهای عمومی	جهانشاه پاکزاد
جین جیکوبز تنوع (کالبدی، کاربری و فعالیت‌ها) طراحی شهری جذاب و متناسب با فعالیت‌ها عوامل اجتماعی- فرهنگی و محیطی	۲۰۰۲	خیابان	جین جیکوبز
سای پامیر پهلوی تنوع کاربری (استفاده) شهر تشویق فشردگی ایجاد تراکم توسعه اطمینان حاصل نمودن از توازن فعالیت‌ها بالا بردن سهولت دسترسی آفرینش پیوندهای عملکردی ساختن یک سامانه هویتی مثبت	۲۰۰۷	مرکز شهر	سای پامیر

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۴ بهار ۱۳۹۳
No.34 Spring 2014

۳۲

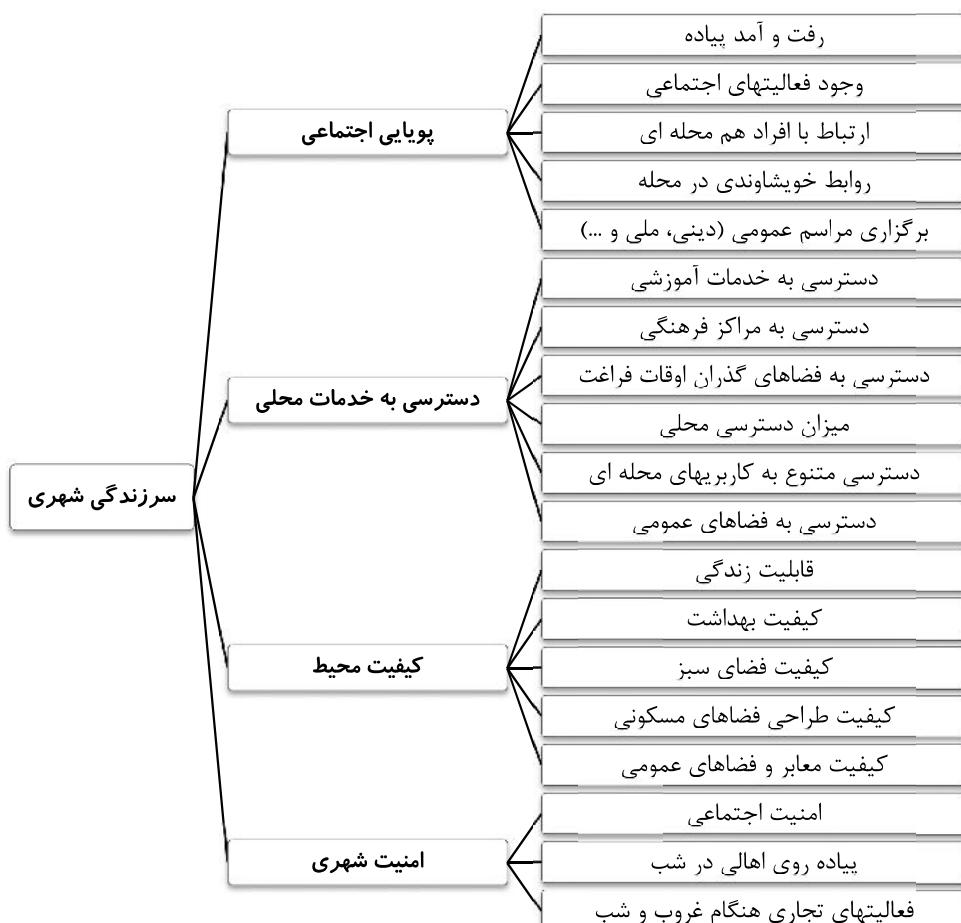
مدل تحلیلی تحقیق

در این پژوهش با تعریف سرزندگی به مفهوم «تنوع فعالیت‌ها و استمرار جریان زندگی در محیط مسکونی» توجه به مسائل کیفی حائز اهمیت بیشتری نسبت به کمیت می‌باشد بنابراین برای خلق محله سرزنده می‌بایست در عین حفظ شروط خاص یک محله اعم از پیاده مدار بودن و حضور عناصر شاخص، فضاهایی عمومی و همگانی در محله وجود داشته و تعاملات اجتماعی در آن تقویت گردد. به عبارتی شرط تحقق سرزندگی در محله، حضور در آن و برقراری ارتباطات اجتماعی و ایجاد نوعی حس مشارکت در امور شهر تلقی نموده است. در این میان نقش امنیت شهری را نیز نمی‌توان از نظر دور انداخت. از طرفی تامین شرایط مناسب زیستی و کاهش آلودگی‌های محیطی نیز شاید در درازمدت اما بسیار تاثیرگذار بوده و باید در برنامه‌ریزی‌ها

می‌باشد. از این نظریات برای شناخت اجتماع محلی استفاده شده است.

۲. «نظریات محیطی»: این نظریات مبتنی بر تأثیر شرایط زیستی برای تحقق زندگی مطلوب است. اصلی‌ترین نظریه پرداز در این زمینه، لینچ و اپلیارد در نظر قرار گرفته شده است. این نظریات مبنایی برای تحلیل عوامل محیطی، کیفیت و بهداشت محیط می‌باشد.

۳. «نظریات کارکردی»: نظریاتی مبتنی بر نوع فعالیت در فضاهای و عرصه‌های شهری (که تا حدودی دارای درون‌مایه‌های اجتماعی نیز هستند) و تامین نیازهای خدماتی شهر یا واحد سکونتی در این قالب فکری قرار می‌گیرند. لنگ و مونتگومری از جمله نظریه‌پردازانی هستند که به طور غیر مستقیم نقش این عوامل را مورد توجه قرار داده است. این نظریات جایگاه خدمات محلی را در محله و سرزندگی آن مورد بررسی قرار می‌دهند.

از کارشناسان و استادی دانشگاه و از طریق تکنیک تحلیل سلسله مراتبی^{۱۳}، میزان تاثیر هر یک از عوامل بررسی شده و با ادغام دودسته داده‌گردآوری شده، داده‌ها برای تجزیه و تحلیل آماده شد.

تکنیک تحلیل داده‌ها: جهت تجزیه و تحلیل داده‌های نیز از نرم افزار آماری SPSS استفاده شده است. تکنیک مورد استفاده برای تحلیل داده‌ها، تحلیل مولفه‌های اصلی برای شناسایی عوامل موثر بر سرزندگی بوده و برای آزمون فرضیه، آزمون «یو من ویتنی»^{۱۴} استفاده شد که براساس آن به رتبه بندی محلات مورد مطالعه پرداخته شد.

فرضیه اصلی تحقیق: به نظر می‌رسد محلات باسابقه تر سرزنده‌تر هستند. به عبارتی دقیق‌تر محله مجیدیه جنوبی سرزنده‌تر از محله سعادت آباد تهران است.

یافته‌های تحقیق

معرفی محدوده‌های مورد مطالعه

محدوده‌های مورد مطالعه، بخشی از دو محله سعادت‌آباد و مجیدیه جنوبی تهران می‌باشند. سعادت‌آباد محله‌ای در منطقه ۲ و مجیدیه جنوبی محله‌ای در منطقه ۷ شهرداری تهران هستند. محله سعادت‌آباد، واقع در منطقه ۲ شهرداری تهران از شامل به بزرگراه اوین (یادگار امام)، از شرق به بزرگراه شهید چمران، از جنوب به بزرگراه نیایش و از غرب به بولوار پاکنژاد محدوده شده است. این محله در طرح تفصیلی منطقه با این نام معروف شده است (مهندسين مشاور معماري و شهرساز سراوند، ۱۳۸۴، ص ۳۴). محله مجیدیه جنوبی از شمال به بزرگراه رسالت، از شرق به خیابان استاد حسن بناء و از غرب به بزرگراه امام علی (ع) محدوده شده است. پس از تهیه طرح تفصیلی منطقه ۷ و با تقسیمات اداری شهرداری تهران، این محدوده به پیشنهاد مهندسین مشاور جزیی از منطقه ۷ در نظر گرفته شده است (مهندسين مشاور فرنهاي، ۱۳۸۴، ص ۱۴۲).

مورد توجه قرار گیرند. بنابراین مدل تحلیلی تحقیق حاضر به شرح نمودار ۱ ارائه خواهد شد.

مواد و روشها

نوع تحقیق به کار رفته در این پژوهش از نوع روش‌های پژوهش ترکیبی است؛ به گونه‌ای که در طی تحقیق به فراخور نیاز به روش مناسب جهت تحلیل از تکنیک‌های گوناگون استفاده خواهد شد. اساس تحقیق بر روش پیمایشی و برداشت میدانی می‌باشد.

جامعه آماری: جامعه آماری پژوهش حاضر، جمعیت بخشی از محلات مجیدیه جنوبی و سعادت‌آباد بوده است. گفتنی است طبق آمار رسمی مرکز آمار ایران، محدوده مورد مطالعه در منطقه ۷، جمعیتی معادل ۲۴۱۷۹ نفر و بخشی از محله سعادت‌آباد در منطقه ۷ شهرداری تهران جمعیت ۵۹۳۳۱ نفر در سرشماری سال ۱۳۸۵ را در خود جای داده‌اند (مرکز آمار ایران، سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۸۵).

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۴ بهار ۱۳۹۳
No.34 Spring 2014

۳۴

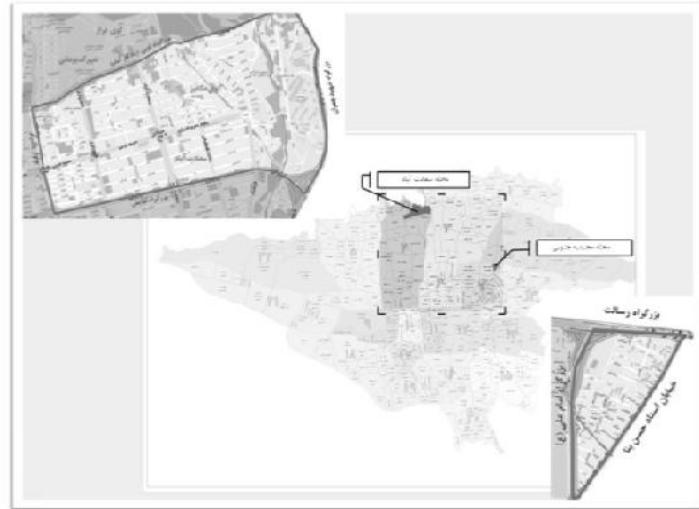
روش نمونه گیری و حجم نمونه: روش نمونه گیری تصادفی بوده، جهت تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده و حجم نمونه، تعداد ۱۱۱ نفر در محله مجیدیه جنوبی و ۲۷۳ نفر در محله سعادت‌آباد در نظر گرفته شده است.

نحوه جمع‌آوری داده‌ها: داده‌های خام به صورت کمی و از طریق پرسشنامه در قالب سه دسته سوالات ویژگی‌های فردی، شناخت اجمالی محله و ارزیابی سرزندگی مبتنی بر طیف لیکرت از ساکنان استخراج شده است. به منظور سنجش روایی و پایایی نهایی پرسشنامه از دو روش اعتبار عاملی و آلفای کرونباخ استفاده شد. اعتبار عاملی نهایی پرسشنامه از طریق آزمون^{۱۵} KMO مورد بررسی قرار می‌گیرد که در این تحقیق مقدار ۰.۸۵۸ به دست آمده که چون بیش از ۰.۷ است، نشان‌دهنده مناسب بودن پرسشنامه‌ها برای سنجش موضوع مورد مطالعه است. همچنین پایایی نهایی پرسشنامه ضریب آلفای معادل ۰.۸۶۰ شد که مطلوبیت سوالات را نشان می‌دهد. از طریق نظرسنجی

13. Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy

14. Analytical Hierarchy Process

15. Mann whitney U test

نقشه ۱. تدقیق محدوده های مورد مطالعه؛ مأخذ: پورتال محلات شهرداری تهران (۱۳۹۱)، نقشه محله بندی شهر تهران..، سایت شهرداری منطقه ۲ شهرداری تهران، (۱۳۹۱)، نقشه منطقه ۲ شهرداری تهران. و سایت شهرداری منطقه ۷ شهرداری تهران، (۱۳۹۱)، نقشه منطقه ۷ شهرداری تهران. تدقیق نقشه محلات با استفاده از اطلاعات طرح تفصیلی منطقه ۲ (مهندسین مشاور سراوند، ۱۳۸۴) و منطقه ۷ (مهندسین مشاور فرنهماد، ۱۳۸۴) صورت گرفته است.

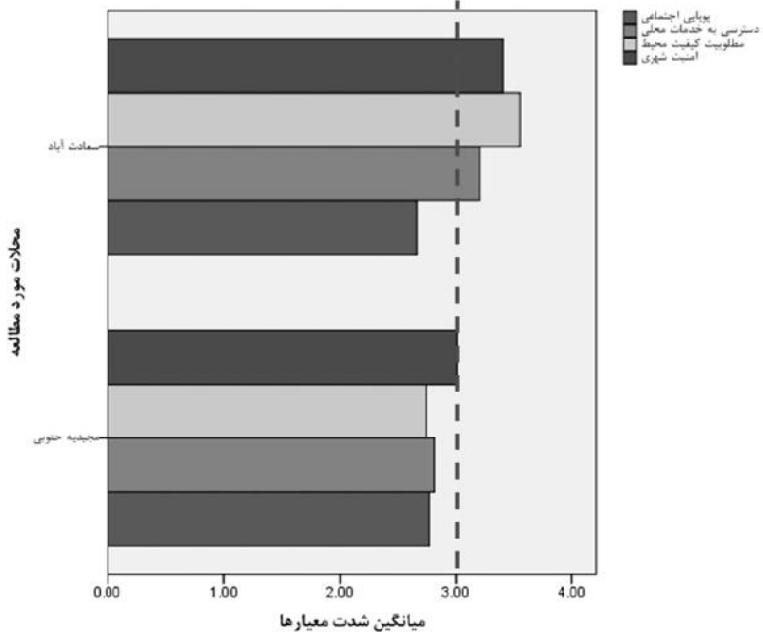
یافته های توصیفی

از کل حجم جامعه آماری مورد مطالعه، ۵۷/۹ درصد ۴۲/۱ درصد زنان می باشند. بیشترین سن مردان و ۴۲/۱ درصد زنان می باشند. بیشترین سن است که در این محلات زندگی می کنند که بیشترین پاسخ دهنده های با ۳۷/۵ درصد، سنین بین ۲۰-۲۹ تشکیل فراوانی را به خود اختصاص داده اند. برای شناخت ساختار فعالیت های اجتماعی در محلات مورد مطالعه با می دهند. تحصیلات بیشترین پاسخ دهنده های در بازه ساختار اجتماعی در محلات مورد مطالعه با پرسش از ساکنین در قالب پرسشنامه، ۵۱/۳۵ درصد از دیپلم تا لیسانس است به گونه ای که دیبرستان و دیپلم

درست شری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۴ بهار ۱۳۹۳
No.34 Spring 2014

۳۵

نمودار ۲. میانگین فراوانی پاسخ به عوامل موثر بر سرزنشگی شهری در محلات مورد مطالعه؛ مأخذ: یافته های تحقیق.

جدول ۲. نتایج تحلیل سلسله مراتبی؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق.

وزن نهایی ^{۱۶}	میانگین ضرایب اهمیت زیرمعیارها	عوامل موثر بر سرزندگی شهری
-	۰.۲۹۰۵	پویایی اجتماعی
۰.۰۷۵۰۲۲	۰.۲۵۸۲۵	رفت و آمد پیاده
۰.۰۸۸۷۴۸	۰.۳۰۵۵	وجود فعالیت‌های اجتماعی
۰.۰۴۳۹۳۸	۰.۱۵۱۲۵	ارتباط با افراد هم محله‌ای
۰.۰۳۱۰۱۱	۰.۱۰۶۷۵	روابط خوشاوندی در محله
۰.۰۵۱۷۸۲	۰.۱۷۸۲۵	برگزاری مراسم عمومی (دینی، ملی و ...)
-	۰.۲۱۵۵	دسترسی به خدمات محلی
۰.۰۵۵۱۲۲	۰.۱۸۹۷۵	دسترسی به خدمات آموزشی
۰.۰۳۳۵۵۳	۰.۱۱۵۵	دسترسی به مراکز فرهنگی
۰.۰۴۰۴۵۲	۰.۱۳۹۲۵	دسترسی به فضاهای گذران اوقات فراغت
۰.۰۳۲۴۶۳	۰.۱۳۲	دسترسی به فضاهای عمومی
۰.۰۸۳۳۰۱	۰.۱۱۱۷۵	میزان دسترسی محلی
۰.۰۳۸۳۴۶	۰.۲۸۶۷۵	دسترسی متنوع به کاربری‌های محله‌ای
-	۰.۱۷۲۷۵	مطلوبیت کیفیت محیط
۰.۰۵۲۸۷۱	۰.۱۸۲	قابلیت زندگی
۰.۰۵۵۱۹۵	۰.۱۹	کیفیت بهداشت
۰.۰۶۰۰۶۱	۰.۲۰۶۷۹	کیفیت فضای سبز
۰.۰۶۶۰۸۹	۰.۲۲۷۵	کیفیت طراحی فضاهای مسکونی
۰.۰۷۸۱۴۵	۰.۲۶۹	کیفیت معابر و فضاهای عمومی
-	۰.۳۲۱۵	امنیت شهری
۰.۱۰۴۸۷۱	۰.۳۶۱	پیاده روی اهالی در شب
۰.۰۹۳۶۸۶	۰.۳۲۲۵	امنیت اجتماعی
۰.۰۹۲۰۱۶	۰.۳۱۶۷۵	فعالیت‌های تجاری هنگام غروب و شب

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۴ بهار ۱۳۹۳
No.34 Spring 2014

۳۶

امنیت شهری تاحدی مناسب است.

اهالی مجیدیه جنوبی و ۴۳/۵۹ درصد از ساکنان سعادت

آباد تمایل به شرکت در مراسم عمومی محله را دارند.

عمده‌ترین مراسم مورد اشاره نیز مراسم ماه محرم و

سوگواری است. به گونه‌ای که برگزاری سوگواری به نسبت

جشن‌های ملی-مذهبی، در سعادت آباد ۲/۸۴ برابر و در

مجیدیه جنوبی ۳/۴۳ برابر است.

بر طبق پاسخ‌های پرسشنامه، محلات مورد مطالعه به

لحاظ معیارهای مدنظر تا حدی مناسب هستند که

سعادت آباد در وضعیت مطلوب تری نسبت به مجیدیه

جنوبی است. و معیارهای دسترسی به خدمات،

مطلوبیت کیفیت محیط و امنیت شهری بالاتر از میانگین

است که بیانگر مطلوبیت این معیارها در سعادت آباد

است. این در حالی است که مجیدیه جنوبی تنها به لحاظ

یافته‌های تحلیلی

عوامل موثر بر سرزندگی در محله

قبل از بررسی عوامل موثر بر سرزندگی، از آنجایی که وزن

معیارها و زیرمعیارها از طریق تحلیل سلسله مراتبی

معیارها و زیرمعیارها (از طریق تکنیک AHP و توسط

تعدادی از اساتید دانشگاه) به دست آمده است لازم

است تا اشاره‌ای به این مقوله داشته باشیم. نتایج این

بخش از تحلیل بیانگر ضریب اهمیت نظری و تئوریک

عوامل موثر است. میانگین ضرایب اهمیت به دست آمده

از این بخش به عنوان مبنای وزن دهی متغیرها قرار گرفته

است.

۱۶. وزن نهایی زیرمعیار = ضریب اهمیت معیار مربوطه × ضریب اهمیت زیرمعیار

جدول ۳. استخراج عوامل موثر و بارهای عاملی آن‌ها؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق.

بار عاملی	زیرمعیارهای عوامل موثر بر سرزندگی	عوامل موثر بر سرزندگی	پویایی اجتماعی
۰.۲۴۵	رفت و آمد پیاده	دسترسی به خدمات محلی	دسترسی به خدمات محلی
۰.۲۳۷	وجود فعالیتهای اجتماعی		
۰.۴۸۲	جمع		
۰.۳۶۷	دسترسی به خدمات آموزشی	مطلوبیت کیفیت محیط	مطلوبیت کیفیت محیط
۰.۴۹۰	دسترسی به مراکز فرهنگی		
۰.۵۳۷	دسترسی به فضاهای گذران اوقات فراغت		
۰.۵۳۳	دسترسی به فضاهای عمومی		
۰.۳۷۰	میزان دسترسی محلی		
۰.۴۱۳	دسترسی منوع به کاربریهای محله‌ای		
۲.۷۱	جمع		
۰.۷۳۰	قابلیت زندگی	امنیت شهری	امنیت شهری
۰.۷۵۳	کیفیت بهداشت		
۰.۷۴۹	کیفیت فضای سبز		
۰.۴۳۱	کیفیت طراحی فضاهای مسکونی		
۰.۶۵۹	کیفیت معابر و فضاهای عمومی		
۳.۲۳	جمع		
۰.۳۷۵	امنیت اجتماعی	نحوه ایجاد خدمات	نحوه ایجاد خدمات
۰.۲۹۸	پیاده روی اهالی در شب		
۰.۵۵۴	فعالیتهای تجاری هنگام غروب و شب		
۱.۲۲۷	جمع		

درست‌شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۴ بهار ۱۳۹۳
No.34 Spring 2014

۳۷

برای شناسایی عوامل موثر بر سرزندگی از تکنیک تحلیل مولفه‌های اصلی استفاده شد. این تکنیک بر مبنای بار عاملی هر عامل به مقایسه عوامل پرداخته و بیان‌کننده شدت تاثیر هر عامل می‌باشد. بنابراین براساس داده‌های آماده شده در محیط نرم افزار SPSS، بارهای عاملی سرزندگی محلات مورد مطالعه تفاوت معناداری وجود دارد. فرض مقابل نیز بر «یکسانی سرزندگی دردو محله مورد مطالعه» است. بنابراین آزمون «من ویتنی» بر داده‌ها اعمال شد. چون سطح معناداری کمتر از ۰.۰۱ است، به احتمال ۹۹ درصد این تفاوت معنادار است و فرض صفر تایید می‌شود. بنابراین با مقایسه میانگین رتبه به دست آمده، میزان این تفاوت نیز مشخص می‌شود که خدمات محلی و کیفیت مطلوب محیط و امنیت شهری، تمام زیرمعیارها مورد قبول است. به گونه‌ای که مطلوبیت کیفیت محیط در رده اول، دسترسی به خدمات در رده دوم و امنیت شهری در رده سوم تاثیر هستند. پویایی اجتماعی کمترین بار عاملی را دارد که بیانگر ماهیت محیطی مسئله در محلات مورد مطالعه است.

نتیجه‌گیری و جمعبندی سرزندگی شهری مفهومی است که دارای تعاریف

جدول ۴. آمارهای آزمون من ویتنی

سرزندگی شهری	
يو من ويتني	۶۸۶۷
ويلكاكسون	۱۲۹۷۲
Z	۶.۴۸۸
سطح معناداری	۰.۰۰۰

جدول ۵. نتایج آزمون فرضیه اصلی تحقیق (آزمون من ویتنی)

	محلات مورد مطالعه	تعداد قابل قبول	میانگین رتبه
سرزندگی	مجیدیه	۱۱۰	۱۱۷/۹۳
	جنوبی		
	سعادت آباد	۲۲۱	۱۸۹/۹۳
جمع		۳۳۱	

عوامل زیستمحیطی از قبیل آلودگی‌های محیط و بهداشت و نقش فضای سبز و کیفیت معابر و فضاهای عمومی بیشترین تاثیر را در سرزندگی و قابل زندگی بودن دارند. این تاثیر در سطح محله سعادت آباد بیشتر از مجیدیه جنوبی نمود دارد. در وهله بعد، دسترسی به خدمات محلی مخصوصاً فضاهای گذران اوقات فراغت و فضاهای عمومی تاثیرگذار هستند. این مهم در سطح محله سعادت آباد مناسب ارزیابی شده است در حالی که در محله مجیدیه جنوبی کمیود این گونه فضاهای دغدغه اصلی ساکنان است. پس از آن امنیت شهری تاثیر بسیاری دارد که عمدتاً به دلیل فعالیت فضاهای تجاری در غروب و شب هنگام می‌باشد. براساس پرسشگری از ساکنین در سطح مجیدیه جنوبی به دلیل کمبود امنیت اجتماعی و فردی با مانع مواجه شده و در سطح سعادت آباد به دلیل دزدی و آسیبهای اجتماعی مشابه در کل امتیاز این عامل پایین می‌آید. همچنین نتایج بیانگر آن است که به لحاظ سطح روابط اجتماعی و پویایی اجتماعی در سطح محلات مورد مطالعه، مجیدیه جنوبی در مرتبه بالاتری قرار دارد که می‌تواند پتانسیلی

گوناگونی است و برداشت‌های متفاوتی از آن می‌توان داشت. برخی آن را معادل نشاط و شادی دانسته، برخی از آن به عنوان زنده بودن و القای حس زندگی قلمداد نموده و برخی از آن با عنوان مناسب بودن برای زندگی یا قابل زندگی بودن محیط شهری می‌کنند. در این تحقیق سرزندگی معادل تنوع فعالیتها و استمرار جریان زندگی در سطح محله در نظر گرفته شده است. در واقع محله‌ای سرزنده است که فضاهای عمومی آن به گونه‌ای باشند که افراد را برای حضور در خود ترغیب کنند، ساکنان از بودن در محیط بیرون از خانه احساس رضایت، راحتی و آسایش داشته باشند.

بنابراین و با توجه به نظریات مطرح در این زمینه، چهار معیار اصلی برای تحقق سرزندگی در محلات شهری در نظر گرفته شد: پویایی و جنب و جوش محله، دسترسی مطلوب به خدمات محلی، مطلوبیت کیفیت محیط و امنیت شهری. این معیارها از طریق زیرمعیارهایی در سطح دو محله از شهر تهران (مجیدیه جنوبی و سعادت آباد) مورد بررسی میدانی قرار گرفت. نتایج تحلیل مولفه‌های اصلی، بیانگر آن است که در این محلات

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۴ بهار ۱۳۹۳
No.34 Spring 2014

۳۸

۹. شوای، فرانسواز، شهرسازی، واقعیات و تخیلات (۱۳۸۸)، ترجمه‌ی محسن حبیبی، تهران: دانشگاه تهران.
۱۰. عزیزی، محمدمهدی (۱۳۸۵)، محله مسکونی پایدار: مطالعه موردي نارمک، نشریه هنرهای زیبا، شماره ۲۷.
۱۱. گل، یان (۱۳۸۷)، زندگی در فضای میان ساختمان‌ها، ترجمه شیما صحتی، تهران: جهاد دانشگاهی.
۱۲. گلکار، کورش (بی‌تا)، نشاط و سرزنشگی در شهر به کمک طراحی شهری، شهرنگار، شماره ۳۹.
۱۳. لنگ، جان (۱۳۸۱)، آفرینش نظریه معماری نقش علوم رفتاری در طراحی محیط، ترجمه علیرضا عینی‌فر، چ اول، تهران: دانشگاه تهران.
۱۴. لینچ، کوین (۱۳۷۶)، *تئوری شکل خوب شهر*، ترجمه حسین بحرینی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
۱۵. مدنی پور، علی (۱۳۸۷)، *فضاهای عمومی و خصوصی شهر*، ترجمه فرشاد نوریان، چ اول، تهران: شرکت پردازش و برنامه‌ریزی شهری (وابسته به شهرداری تهران).
۱۶. معینی، سید مهدی (۱۳۹۰)، *شهرهای پیاده مدار*، تهران: آذرخش.
۱۷. هال، پیتر و اولریخ فایفر (۱۳۸۸)، *آینده شهری قرن ۲۱*، ترجمه اسماعیل صادقی و ناهید صفایی، تهران: مهندسان مشاور سراوند.
۱۸. مهندسین مشاور فرنهاد، ۱۳۸۴، *گزارش الگوی توسعه منطقه ۷ شهرداری تهران*. معاونت شهرسازی و معماری شهرداری تهران.
۱۹. مهندسین مشاور معمار و شهرساز سراوند، ۱۳۸۴، *گزارش الگوی توسعه منطقه ۲ شهرداری تهران*. معاونت شهرسازی و معماری شهرداری تهران.
۲۰. پورتال محلات شهرداری تهران (۱۳۹۱)، نقشه محله‌بندی شهر تهران.
۲۱. سایت شهرداری منطقه ۲ شهرداری تهران، (۱۳۹۱)، نقشه منطقه ۲ شهرداری تهران.
۲۲. سایت شهرداری منطقه ۷ شهرداری تهران، (۱۳۹۱)، نقشه منطقه ۷ شهرداری تهران.
۲۳. مرکز آمار ایران، سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۸۵
- برای برانگیختن حس همدلی و مشارکت بیشتر ساکنان این محله باشد. در حالی که نتایج نشان می‌دهد انسجام اجتماعی در سعادت آباد پایین‌تر است. آزمون فرضیه اصلی تحقیق نیز موید این مطلب است که درکل سعادت آباد از مجیدیه جنوبی سرزنشده‌تر است که دلایل آن در مطلوبیت کیفیت محیط، دسترسی مناسب به خدمات محلی و امنیت مناسب‌تر آن نسبت به مجیدیه جنوبی می‌باشد. تفاوت میان محلات مورد مطالعه به لحاظ مولفه پویایی اجتماعی معنادار نمی‌باشد.
- منابع و مأخذ**
۱. پاکزاد، جهانشاه (۱۳۸۶)، *راهنمای طراحی فضاهای شهری در ایران*, چ سوم، تهران: انتشارات شهری.
 ۲. پاکزاد، جهانشاه (۱۳۸۸)، *سیر اندیشه‌ها در شهرسازی*, چ ۳، تهران: انتشارات شهری.
 ۳. پامیر، سای (۱۳۸۹)، *آفرینش مرکز شهری سوزنده*، ترجمه‌ی مصطفی بهزادفر و امیر شکیبامنش، تهران: دانشگاه علم و صنعت ایران.
 ۴. جیکوبز، جین (۱۳۸۸)، *مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکایی*, ترجمه حمیدرضا پارسی و آرزو افلاطونی، چاپ دوم، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
 ۵. چپ من، دیوید (۱۹۹۶)، *آفرینش محلات و مکان‌ها در محیط انسان ساخت*, ترجمه شهرزاد فریادی و منوچهر طبیبیان، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
 ۶. راد جهانبانی، نفیسه و پرتوی، پروین (۱۳۹۰)، بررسی تطبیقی کیفیت محیط در محله‌های شهری، با رویکرد توسعه پایدار، مورد پژوهی محله‌های خیابان و ایلگلی تبریز، نامه معماری و شهرسازی، دو فصلنامه دانشگاه هنر، شماره ششم.
 ۷. سعیدی رضوانی، نوید و خستو، مريم (۱۳۸۹)، *عوامل موثر بر سرزنشگی فضاهای شهری؛ خلق فضای شهری سوزنده*، نشریه هویت شهر، سال چهارم، شماره ۶.
 ۸. شالی امینی، وحید و بهبودیان باجگیران، سعید (۱۳۸۹)، *معیارهای دستیابی به سرزنشگی پایدار در فضاهای عمومی شهرهای جدید با تکیه بر شاخص‌های توسعه پایدار؛ مطالعه موردي شهر جدید گلبهار*، نخستین همایش توسعه شهری پایدار.

24. Bianchini, F., & Landry, Ch.(1994). The creative city; Working Paper3: Indicators of a Creative City, Comedia.
25. Demet ORUÇ. G & GİRİTLİOĞLU. C, (2008). The evaluation of urban quality and vitality of the Istanbul historical peninsula-Eminönü district, ITU A|Z, VOL 5, NO 1.
26. Jalaladdini, S. & Oktay, D. (2012). Urban Public Spaces and Vitality: A Socio-Spatial Analysis in the Streets of Cypriot Towns, Procedia - Social and Behavioral Sciences 35, 664 – 674.
27. Mass, P.(1984), Towards a theory of urban vitality, A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of arts, The university of British Columbia, in the faculty of graduate studies school of community and regional planning.
28. Montgomery, J., (1998). Making a City: Urbanity, Vitality and Urban Design, Journal of Urban Design, Vol. 3, No. 1
29. Nogueira Lopes, M., S. Camanho, A.,(2012), Public Green Space Use and Consequences on Urban Vitality: An Assessment of European Cities, Springer Science+Business Media B.V.
30. Oxford online dictionary (2012)

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۴ بهار ۱۳۹۳
No.34 Spring 2014